

Προς:

Αντιπρόεδρο του Τομέα Αποβλήτων ΡΑΑΕΥ καθ. **Κ.Αραβώση**

Κοινοποίηση:

Γενικό Γραμματέα Συντονισμού Αποβλήτων ΥΠΕΝ κ **Μ. Γραφάκο**

Γενικό Γραμματέα Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης ΥΠΕΣ κ **Σ. Χιονίδη**

Γενικό Γραμματέα Τομεακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, Τ.Σ και ΕΚΤ του ΥΠΕΟΟικ κ **.Γ. Ζερβό**

Αθήνα, 7 Μαρτίου 2025

Θέμα: Θέσεις της ΕΕΔΣΑ για την υπό διαβούλευση Πρόταση της ΡΑΑΕΥ περί Ολοκληρωμένης Δέσμης Μέτρων Επιχειρησιακής Λειτουργίας ΦΟΔΣΑ

Σχετικό: Επιστολή της Αρχής σας από 21/02/2025.

Αξιότιμε κύριε Αντιπρόεδρε της ΡΑΑΕΥ,

Όπως γνωρίζετε η ΕΕΔΣΑ αποτελεί τον επιστημονικό φορέα – σύμβουλο της πολιτείας σε θέματα διαχείρισης στερεών αποβλήτων. Στο πλαίσιο του καταστατικού μας σκοπού, και με αφορμή το υπό διαβούλευση από την Αρχή σας **Προσχέδιο Πρότασης Ολοκληρωμένης Δέσμης Μέτρων Επιχειρησιακής Λειτουργίας ΦΟΔΣΑ**, σας γνωστοποιούμε, με την παρούσα επιστολή, τις απόψεις και προτάσεις μας επί του εν λόγω προσχεδίου, προκειμένου να ληφθούν υπόψη στην τελική έκδοση της Πρότασης.

Επί της αρχής, χαιρετίζουμε τη σχετική πρωτοβουλία της ΡΑΑΕΥ και την εξαιρετική επιμέλεια του Κλάδου Αποβλήτων της Αρχής να επιτύχει μια συνεκτική, ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη απεικόνιση της αναγκαίας δέσμης μέτρων για την άρτια επιχειρησιακή λειτουργία των ΦΟΔΣΑ.

Επί της Πρότασης, θα θέλαμε εισαγωγικά να επισημάνουμε τα ακόλουθα:

Οι δεκατέσσερις (14) ΦοΔΣΑ αποτελούν τα νομικά πρόσωπα **στα οποία εκπροσωπούνται όλοι οι Δήμοι της χώρας** ως μέλη τους **και τρεις (3) Περιφέρειες** (όπου υφίσταται διαβαθμιδική συνεργασία, δηλαδή σε Αττική, Νότιο Αιγαίο και Ιόνια Νησιά) με **κύρια αποστολή να αποτελέσουν** από το 2025 έως και το 2030 (έτος ορόσημο επίτευξης εθνικών στόχων ανακύκλωσης και μείωσης της ταφής) :

α) τους φορείς υλοποίησης και λειτουργίας μείζονος σημασίας έργων για την ανάκτηση και την ασφαλή διάθεση των υπολειμμάτων της τάξης του 1 δις ευρώ (έργα που υλοποιούνται μέσω ΣΔΙΤ με τη χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ, όπως ήδη υλοποιούμενες σε διάφορα στάδια ΜΑΑ, ΜΕΒΑ, ΚΔΑΥ και συνοδά έργα αυτών όπως ΣΜΑ / ΧΥΤΥ), που θα προκύπτουν από την επεξεργασία διακριτών ρευμάτων διαλογής στην πηγή και σύμμεικτων αστικών στερεών αποβλήτων, με στόχο την προετοιμασία τους για επανεισαγωγή στον παραγωγικό κύκλο ως νέες πρώτες ύλες, και

β) τους φορείς υλοποίησης σε όλες τις δράσεις που πραγματοποιούνται μέσω συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων Διαλογής στην Πηγή της τάξης του 0,5 δις ευρώ (με προγραμματικές συμβάσεις με τους Δήμους μέλη τους που θα αποτελούν μετά τους φορείς λειτουργίας, αναφορικά με το Τέλος Ταφής) με τη χρηματοδότηση του ΕΣΠΑ, στο πλαίσιο των τεκμηριωμένων αναγκών και στόχων των Ολιστικών Σχεδίων Χωριστής Συλλογής.

Αντιλαμβανόμαστε ότι το επενδυτικό πρόγραμμα (έργα / προμήθειες / δράσεις) που θα εκτελέσουν **οι 14 ΦΟΔΣΑ έως το έτος 2030**, ανέρχεται **σε 1,5 δις ευρώ (ΕΣΠΑ / ΣΔΙΤ / Τέλος Ταφής)** μέγεθος και σημασία που καθιστά άκρως **απαραίτητη την άριστη επιχειρησιακή τους λειτουργία.**

Δυστυχώς σήμερα, από τους 14 ΦΟΔΣΑ **μόνο οι 7 πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια** (μεταξύ των οποίων και την ελάχιστη επάρκεια σε στελέχωση) για πιστοποίηση τους από την ΡΑΑΕΥ, ώστε να είναι επιχειρησιακά επαρκείς σε σχέση με την σημερινή κατάσταση έργων και δράσεων, δηλαδή με βάση τη «φωτογραφία» της στιγμής (ΔΕΚ 2024), καθώς τα νέα έργα / δράσεις που θα αναλάβουν από το 2025 και έως το 2023 (1,5 δις ως ανωτέρω) **θα πολλαπλασιάσουν τις ανάγκες σε προσωπικό και οργάνωση, θέτοντας υπό αμφισβήτηση την υφιστάμενη μερική επάρκεια των Φορέων.**

Ως εκ τούτου θα θέλαμε στην παρούσα επιστολή μας, αντιλαμβανόμενοι τα νευραλγικής σημασίας έργα που πρέπει να ολοκληρωθούν το συντομότερο, να εστιάσουμε στον τομέα των **διοικητικών / διαχειριστικών / επιχειρησιακών μέτρων (ενότητα 5 της Πρότασής σας)** που πρέπει να ληφθούν, και να **προτεραιοποιήσουμε και ομαδοποιήσουμε τον τρόπο εφαρμογής τους**, που συνοψίζονται στην άμεση ανάληψη των ακόλουθων **τεσσάρων (4) πρωτοβουλιών** από τα συναρμόδια **Υπουργεία Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών:**

1. Νομοθετική ρύθμιση για την ενίσχυση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας με μόνιμο προσωπικό

Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρόβλεψη και πλήρωση θέσεων προσωπικού Κλάδων Διοικητικού / Οικονομικού και Τεχνικού / Επιστημονικού που θα μπορούν να σχεδιάζουν, συντονίζουν, επιβλέπουν, διαχειρίζονται συμβάσεις και πόρους για την ορθή υλοποίηση των δράσεων και έργων τόσο στην περίοδο ωρίμανσης όσο και στην περίοδο κατασκευής και καλής λειτουργίας τους.

Ειδικότερα πρέπει να θεσπιστούν:

α) ένας γενικός και κατάλληλος κανόνας εκτίμησης αναγκών που να σχετίζεται **με τα νέα προς χρηματοδότηση έργα του επενδυτικού πλάνου**, αναφέρουμε, δε, ως παράδειγμα ότι θα απαιτηθεί επιπλέον του υφιστάμενου προσωπικού 1 άτομο Τεχνικού Κλάδου ανά 10 εκ ευρώ επενδυτικό πρόγραμμα, 1 άτομο Οικονομικού / Διοικητικού Κλάδου ανά 20 εκ ευρώ (ήτοι περίπου 250 άτομα με κόστος αμοιβή απασχόλησης 25 εκ ευρώ στο σύνολο της 5ετίας, δηλαδή 0,15% του κόστους για τις ανωτέρω επενδύσεις συνολικού ύψους 1,5 δις),

β) η δυνατότητα -κατ' εξαίρεση των υφιστάμενων ρυθμίσεων περί προσλήψεων στο Δημόσιο Τομέα - για προσλήψεις **προσωπικού ειδικής κατηγορίας στους ΦΟΔΣΑ** ως ανωτέρω, αμετάθετου προσωπικού, που **δεν βαρύνει τον τακτικό κρατικό προϋπολογισμό,**

γ) κίνητρα για την πλήρωση των θέσεων όπως οικονομικής φύσεως, με παροχή **ειδικών επιδομάτων** για θέσεις σε απομακρυσμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές αλλά και κίνητρα **εντοπιότητας, χωρίς όμως τα τελευταία να υπερτερούν των απαιτούμενων επαγγελματικών προσόντων.**

2. Συμπλήρωση και κωδικοποίηση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία των ΦΟΔΣΑ

Σήμερα είναι νομοθετικά διάσπαρτες οι αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των ΦΟΔΣΑ και για τη διασφάλιση της ορθής και αποτελεσματικής εφαρμογής της είναι αναγκαία η συγκέντρωση και συμπλήρωση όλων των αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων των Φορέων σε ένα ενιαίο νομοθετικό κείμενο (με συνεργασία των συναρμόδιων Υπουργείων Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εσωτερικών), που θα περιλαμβάνει:

- α) Αποκλειστικές αρμοδιότητες, αρμοδιότητες από κοινού και σε συνεργασία με Δήμους και Φορείς ΣΣΕΔ
- β) Εκσυγχρονισμό ΟΕΥ με πρόβλεψη για το νέο σύστημα προσλήψεων που απαιτείται για την εκτέλεση του επενδυτικού τους προγράμματος.
- δ) Μεθοδολογία κατάρτισης Π/Υ (Εσόδων – Εξόδων / Προβλέψεων / Αποθεματικών),
- ε) Τρόπος ανάκτησης κόστους (Τιμολογιακής Πολιτικής και διακριτής κοστολόγησης των επιμέρους υπηρεσιών) και Είσπραξης του Κόστους από τις υπηρεσίες στο πλαίσιο Προγραμματικών Συμβάσεων με Δήμους.
- στ) Αρμοδιότητες ΥΠΕΝ, ως συντονιστικού και εποπτικού πόλου σχετικά με τους ΦΟΔΣΑ,
- ζ) Δείκτες παρακολούθησης και απόδοσης,
- η) Υποχρεωτικές εσωτερικές αξιολογήσεις και πιστοποιήσεις, και
- θ) Ανάπτυξη Κώδικα διαφανούς λειτουργίας, ηθικής και καλής διακυβέρνησης.

3. Αξιοποίηση πόρων ΕΣΠΑ – Βιωσιμότητα λειτουργίας ΦΟΔΣΑ - Δημοσίευση ειδικής χρηματοδοτικής πρόσκλησης Τεχνικής Βοήθειας αποκλειστικά για ΦΟΔΣΑ για:

- α) Εργαλεία Ολοκληρωμένης Επιχειρησιακής Παρακολούθησης (ERP Systems),
- β) Πρότυπα, Εργαλεία και Μη (Πλατφόρμες Δεδομένων, Οδηγοί, Τυποποιημένα Έντυπα – Πιστοποιήσεις, π.χ. ISO 9001) στο πλαίσιο της Επιχειρησιακής Λειτουργίας
- γ) Μελέτες ωρίμανσης, Μελέτες Εφαρμογής για έργα/δράσεις επεξεργασίας και διαλογής στην πηγή
- δ) Εκπαιδευτικά Εργαλεία για το προσωπικό των ΦοΔΣΑ και τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Capacity Building, συμμετοχή σε ημερίδες / συνέδρια, επιμόρφωση κ.ο.κ.)
- ε) Εργαλεία Επιβράβευσης / Ενημέρωσης / Ευαισθητοποίησης του Κοινού Ψηφιακά και Μη (Πλατφόρμες Κοινού, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, Καμπάνιες Door-to-Door κ.ο.κ.)
- στ) Εργαλεία Εφαρμογής Συστημάτων Πληρώνω όσο Πετάω (ΠοΠ) σε συνδυασμό με το Πρόγραμμα Επιβραβεύομαι όσο Διαχωρίζω (ΕοΔ).

4. Αξιοποίηση πόρων ΕΣΠΑ – Εκσυγχρονισμός λειτουργίας ΦΟΔΣΑ - Δημοσίευση ειδικής χρηματοδοτικής πρόσκλησης Καινοτομίας / Τεχνολογικής Αναβάθμισης αποκλειστικά για ΦΟΔΣΑ για :

- α) Εφαρμογή σύγχρονων ψηφιακών τεχνολογιών σε όλο το φάσμα της λειτουργίας των ΦΟΔΣΑ για συλλογή - επεξεργασία δεδομένων μεγάλης κλίμακας (π.χ. AI, IoT, κ.λπ.)
- β) Τεχνολογικά μέτρα μείωσης του CO₂ όπως ανάπτυξη και εγκατάσταση ΑΠΕ σε ΜΕΑ/ΜΑΑ - ΟΕΔΑ των ΦΟΔΣΑ, ή εξοικονόμηση σε υποδομές / στόλο οχημάτων κ.ο.κ.)
- γ) Συνεργασίες με πανεπιστημιακά ιδρύματα για εφαρμοσμένη τεχνολογία.

Ο πρωταρχικός στόχος του να καταστούν οι ΦΟΔΣΑ επιχειρησιακά επαρκείς πρέπει να επιτευχθεί άμεσα, προκειμένου να εξελιχθούν απρόσκοπτα όλα τα έργα που έχουν συμβασιοποιηθεί ή βρίσκονται στο στάδιο συμβασιοποίησης και να μην υπάρξουν καθυστερήσεις, είναι δε προαπαιτούμενο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση όλων των ανωτέρω πρωτοβουλιών, οι οποίες είναι άμεσα υλοποιήσιμες και πρέπει να τύχουν της συνδρομής όλων των αρμόδιων Αρχών και Φορέων για την έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή τους. Η επιτυχία αυτών των πρωτοβουλιών είναι κρίσιμη, προκειμένου να αποφευχθεί η επιβολή κυρώσεων από τα ευρωπαϊκά όργανα, όπως πρόστιμα λόγω μη επίτευξης στόχων ή/και περικοπές πόρων από το ΕΣΠΑ, συνολικού ύψους 200 εκατ. ευρώ. Παράλληλα, η υλοποίησή τους συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων μείωσης της ταφής αποβλήτων, καθώς και στην ανάσχεση της ανεξέλεγκτης επέκτασης και δημιουργίας νέων ΧΥΤΑ, που επιβαρύνουν τον κρατικό προϋπολογισμό με δεκάδες εκατομμύρια ευρώ. Σε διαφορετική περίπτωση, είναι προφανές ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος περαιτέρω επιβάρυνσης των προϋπολογισμών τόσο του Κράτους όσο και των ΟΤΑ, με τελικούς αποδέκτες του κόστους τους ίδιους τους πολίτες, ενώ παράλληλα υπονομεύεται η προστασία του περιβάλλοντος.

Δεδομένου ότι η Χώρα μας έχει ένα πλήρες θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο στον τομέα των **στερεών αποβλήτων**, για να κερδηθεί το στοίχημα της μείωσης της ταφής από το 80% στο 10% και της αύξησης της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωσης από 20% σε 60% το 2030, πρέπει να αναληφθούν άμεσα οι ανωτέρω 4 κυβερνητικές **πρωτοβουλίες στήριξης της οργάνωσης και επιχειρησιακής λειτουργίας των ΦοΔΣΑ**, προκειμένου να μην χαθεί η τελευταία ευκαιρία μετάβασης σε ένα πιο βιώσιμο μέλλον.